

Θεατρικές πρώτες

« Ανθρωπος είμαι κι' εγώ »

Του κ. Ν. ΤΣΕΚΟΥΡΑ

Θέατρο «Λυρικόν» - Θίασος ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ

Κριτικό σημείωμα του κ. ΠΟΛ. ΜΟΣΧΟΒΙΤΗ

Ο ήμικρατικός θίασος της κυρίας Μαρίας Κοτοπούλη εδιάλεξε ως έναρκτηρίον της θερινής περιόδου των παραστάσεων του εις τὸ «Λυρικόν» τὸ δράδυ της Πέμπτης, ἓνα ἔργον συγγραφῆς Ἑλληνος καὶ μάλιστα νέου, τοῦ συντάκτου τοῦ περιοδικοῦ Τύπου καὶ ἀρχισυντάκτου εις τὸ περιοδικὸν «ΕΟΝ» κ. Τσεκούρα. Πρέπει κανεὶς νὰ συγχαρῆ τὸν θίασον διὰ τὴν προτίμησιν αὐτὴν πρὸς τὴν ἐγχώριον θεατρικὴν παραγωγὴν, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἡ προτίμησις συμβαίνει ν' ἀποτελῇ σύγχρονα καὶ μίαν ἐνθάρρυνσιν, μίαν ἐνίσχυσιν, μίαν ἐμφάνισιν ἐνώπιον τοῦ μεγάλου κοινῶν, συγγραφῆς ἔχοντος ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ θεῖον δῶρον τῆς νεότητος. Ὡς τὸσω ὁμως χρεωστῶ μὲ κάθε εὐλικρίνεια νὰ πῶ ὅτι ἂν συγχαίρω τὸν θίασον διὰ τὴν ἀπόφασιν καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν στοργὴν, διὰ τὴν φροντίδα, διὰ τὴν ἀρτιότητα μὲ τὴν ὁποίαν ἀνέδασε τὸ ἔργον, πρέπει νὰ πῶ καὶ ὅτι τὸ ἀνέβασμα τοῦ ἔργου δὲν θὰ τὸ ἐδικαιολόγηι τίποτε ἄλλο ἔξω ἀπὸ τὴν σκέψιν ὅτι ὑποστηρίζεται ἡ... ἐγχώριος παραγωγὴ καὶ βοηθεῖται στὰ πρώτα του δῆματα ἓνας νέος—ἀληθινὰ νέος—διότι συμβαίνει εἰς τὸν τόπον μας νὰ ἔχωμε καὶ νέους μὲ περισσότερες ἄσπρες παρά μαύρες τρίχες στὸ κεφάλι (σὲ θέατρο μάλιστα ἡμικρατικό). Πιθανὸν τὴν ἐντύπωσιν αὐτὴν νὰ μ' ἔκανε νὰ σχηματίσω ἐντονώτερα, ἢ ἀπογοήτευσιν πού ἐδοκίμασα εἰς τὴν παράστασιν ἰδὼν...γύμνασμα, ἐνῶ ἐπήγαυιν στὸ θέατρο μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ ἔβλεπα περίπου ἓνα ἀριστούργημα. Πρὸ μηνὸς σχεδὸν πράγματι, ἡ κυρία Μαρία Κοτοπούλη, σὲ μία κουβέντα ἐπ' εὐκαιρίας τῆς ἑορτῆς πού εἶχε δοθῆ διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ πρώτου ἔτους τῶν Ἀρμάτων τοῦ Θεσπίδος μου εἶχε μιλήσει διὰ τὸ νέον ἔργον μὲ ἐνθουσιασμόν, μὲ θαυμασμόν σχεδὸν θὰ μπορούσα νάλεγα. Ἐπῆγα λοιπὸν πεπεισμένος, ὅτι ἐὰν δὲν ἐπρόκειτο διὰ θαῦμα (γνωρίζω πόσον εἶνε ὑπερβολικοὶ κατ' ἀρχὴν οἱ καλλιτεχνικοὶ ἐνθουσιασμοὶ σὲ παρόμοιες περιστάσεις) πάντως θὰ ἐπρόκειτο γιὰ ἓνα πολὺ καλὸ ἔργο. Ὁ κ. Ξενοπούλος ἄλλως τε, ἀπὸ

καιρὸν ὁμιλῶν διὰ τὸν νέον συγγραφέα ὡς διὰ μίαν ἀποκάλυψιν τάλεντου σπανίου» συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν προκαταρκτικὴν δημιουργίαν τῆς ἐντύπωσως ὅτι τὸ ἔργον αὐτὸ—τέταρτον τοῦ κ. Τ. εἰς τὸ χαρτί, πρῶτον ὁμως λαμβάνον τὰς τιμὰς τοῦ προσκηνίου—εἶνε ἐξαιρετικὸν τι, χάρις εἰς τὸ ἄρθρον του μὲ τὸ ὁποῖον μιλοῦσε διὰ τὴν «κωμῶδιαν» αὐτὴν εἰς τὸ πρόγραμμα.

Χωρὶς αὐτὰ ὅλα τὰ πράγματα πού ἔκαναν κανένα νὰ περιμένῃ «ἀποκάλυψιν», ἡ κωμῶδια «Ἀνθρωπος εἶμαι κι' εγώ» θὰ ἐνεφανίζετο ἴσως ὡς μία ἀδεξιότης θεατρικῆ,

ὁπωσδήποτε ὑποφερτὴ καὶ μάλιστα ἐνίοτε καὶ διασκεδαστικῆ.

Ὁ Ἀνέστης—40 χρόνων, ταμί-
ας ἀπὸ 20ετίας σὲ μίαν Τράπεζα
στὴν ὁποίαν ὁ πατέρας του ἦταν
διευθυντῆς ὅταν σὲ ἓνα ἀτύχημα
σκοτώθηκε μαζί μὲ τὴ γυναῖκα του
— γιορτάζει τὰ γενέθλιά του.
Στοργικὸς καὶ τρυφερὸς σατράπης
καὶ τύραννός του εἶνε ἡ γρηὰ ἀδελ-
φή του. Δέκα ὀχτῶ χρόνια μεγαλύ-
τερῆ του ἦταν κοπέλλα, ὅταν, τὸ ἀ-
τύχημα πού τὴν ἔφινε ὄρφανὴ μὲ τὸ
μπέμπη ἀδελφὸ της, τὴν ἔκανε νὰ
τοῦ γίνῃ μητέρα. Ἐζήσε γι' αὐτόν.
Τὸν μεγάλωσε αὐτὴ, τὸν ἀνέθρεψε
μόνη της, ἐφρόντισε ὥστε ποτὲ νὰ
μὴ τὸν ἀφήσῃ νὰ κάνῃ τίποτε χω-
ρὶς δικὴ της ἐντολή, θέλησιν, συμ-
βουλή. Αὐτὴ τοῦ ἔκανε ὡς καὶ τὴ
χωρίστρα ἀκόμη ὅταν—δέκα ὀχτῶ
χρόνων παλληκάρι—πῆγε στὴν Τρά-
πεζα νὰ διορισθῇ. Ἡ Ἀντιγόνη

(κυρία Μαρία Κοτοπούλη ἡ σχεδὸν
δούρα ἀδελφή) ἔχει ἔτσι ἀποθῆ ἓ-
νας ἠθικὸς τύραννος (στοργικὸς
δέβαια, γεμάτος φροντίδες, περι-
ποιήσεις, προσοχῆ, τύραννος ὁμως
πάντως) γιὰ τὸν Ἀνέστη, ὁ ὁποῖος
στὰ 40 του χρόνια δὲν τολμᾷ καὶ
δὲ μπορεῖ οὔτε ἓνα καφέ, ἂν θέλῃ
νὰ πιῇ ὅταν ἔχη ἡ ἀδελφή του δια-
τάζει ὅτι πρέπει νὰ πιῇ γάλα. Ἐ-
νας ἐξάδελφος ἐρχόμενος ἀπὸ τὴς
Ἰνδίες ὁ Τζῶν (κ. Μουσουρῆς) τὸν
βάζει ἐμπρὸς, συντελοῦντος καὶ τοῦ
γεγονότος ὅτι ἡ ἀδελφή του θέλει
νὰ τὸν πατρέψῃ μὲ μίαν ὠριμὴ μᾶ-
λλον κοπέλλα, τὴ Γαρουφαλιά (κυ-
ρία Χαλκούση), ἐνῶ αὐτὸς ἀγαπᾷ
ἀπὸ χρόνια χωρὶς νὰ τολμᾷ νὰ τῆς
τὸ δεῖξῃ μίαν ὑπάλληλό του στὴν
Τράπεζα τὴ Λόλα (δὶς Βαλονάκη),
ὁ Ἀνέστης ἐπαναστατεῖ. Ντύνεται
κομψά, πηγαίνει στὴν Τράπεζα μὲ
γαρβένια στὴ μπουτονιέρα καὶ ἓ-
να σακκούλι καραμέλλες. Ἀρπάζει
τὴ Λόλα καὶ τὴν φιλεῖ μεθ' ὅ τῆς
προτείνει νὰ τὴν νυμφευθῇ ἀμέσως.
Ἡ Λόλα φυσικὰ τρέπεται εἰς φυ-
γὴν. Ἐρχεται μία ἄλλη δακτυλο-
(Συνέχεια στὴν 4η σελίδα)

(Συνέχεια από την 1η σελίδα)
γράφος τσακπίνια ή Στέλλα (Λίτσα Δούκα) στην όποια ο άποχαλινωθείς 'Ανέστης κάνει όμοίως πρότασιν γάμου. 'Αλλά και αυτή τὸ δάζει στὰ πόδια. "Όλος ὁ κόσμος, μηδὲ τοῦ κλητήρος (Παντελῆς Ζερβός) καὶ τοῦ ἐξαδέλφου του Τζῶν ὅταν μανθάνη τὰ πράγματα ἐξαιρουμένων, τρελλαίνονται στὰ γέλια διὰ τὰ ἀπρόοπτα αὐτὰ καμώματα τοῦ τόσον ὑποδειγματικῶς τακτικοῦ καὶ φρόνιμου ἕως τότε 'Ανέστη.

Ἡ 'Αντιγόνη ἔρχεται στὴν Τράπεζα νὰ τὸν συμμαζεύσῃ. Ὁ διευθυντῆς του τὸν παίρνει γιὰ τρελλό. Ὁ 'Ανέστης —ἐπειδὴ καλὰ καὶ σώνει θέλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶνε δυνατὸς ἄνθρωπος καὶ ἱκανὸς νὰ κάνῃ κι' αὐτὸς τοῦ κεφαλοῦ του κᾶτι—παίρνει ἀπὸ τὸ ταμεῖο τῆς Τραπεζῆς 13 ἑκατομμύρια. Τὸ σκάζει γιὰ ἓνα δράδου. Παντρεύεται μίαν καφεσαντανίστρα τοῦ καμπάρῃ, τῆ Μίτσου (δὶς Λαλαούνη) . . . περίπου μόνον καὶ μόνον γιὰ ναῦρη ὁ συγγραφεὺς τὴν εὐκαιρία νὰ δάλῃ στὸ στόμα τοῦ 'Ανέστη τὸ ἀμφιβολωτάτης ποιότητος ἀστείον «καθίσίρεν» μὲ τὸ ὅποιον—ἐπὶ τὸ...γερμανοπρεπέστερον—λέγει σὲ μίαν στιγμὴ στὴ διεννέζα (ὅπως κάθε σεδομένη ἐαυτὴν ἀρτίστα ἐνὸς καμπάρῃ τοῦ καλοῦ κόσμου) γυναίκα του πρὸ δύο ὥρων, νὰ καθῆσῃ.

Μεθ' ὃ ὁ 'Ανέστης (ἀφοῦ πιῆ μερικὰ οὔτσου, γλεντήσῃ μὲ τῆ Μίτσου τὸ δράδου καὶ νυμφευθῆ τὸ πρῶτῷ) γυρίζει στὸ σπίτι του. Τηλεφωνεῖ νάρθουν νὰ τὸν πιάσουν γρήγορα διότι ἀλλοιῶς θὰ φύγῃ μὲ κάποιο βενζινόπλοιο. Συλλαμβάνεται. Δικάζεται. 'Αθωνάται διότι ἀπέδωκε τὰ χρήματα ὅλα καὶ ἐχαρκτηρίσθη «μίνους χάμπενς», ἡλίθιος. Καὶ ...ξαναρχίζει νὰ πίνῃ τὸ γαλατάκι του. Αὐτὸ εἶνε τὸ «ἔργον» ποῦ ἀνηγγέλετο ὡς θαῦμα καὶ ὡς ἀποκάλυψις. Ὁ κ. Λογοθετίδης ὡς 'Ανέστης ἔδωκε,

διὰ νὰ τὸ στηρίξῃ στὰ πόδια του, τὴν πλέον ἀλογάριαστῃ σπατάλῃ τῶν τόσων πολλῶν καὶ μεγάλων ἐφοδίων καὶ μέσων ποῦ διαθέτει ὁ λαμπρὸς αὐτὸς κωμικὸς τῆς σκηνῆς τοῦ τόπου μας. Ἡ κυρία Μαρίκα Κοτοπούλη στὸ ρόλο τῆς γρηῃς ἀδελφῆς ἦτο ἡ «Μαρίκα». Ἡ ὄλη παράστασις φροντισμένη, καθαρῆ, ἀριστη. Χάρις εἰς ὅλα αὐτά, χάρις πρὸ πάντων εἰς τὸ ἀμίμητο παίξιμο τοῦ κ. Λογοθετίδῃ (τί δὲν ἔκανε ὁ λαμπρὸς αὐτὸς κωμικὸς γιὰ νὰ στηρίξῃ στὰ πόδια του τὸ «γύμνασμα» τοῦ κ. Τ.) καὶ στὴν περίφημῃ 'Αντιγόνη ποῦ ἐνεφάνισεν ἡ μοναδικὴ μας Μαρίκα, τὸ κοινὸν ἐπανελημμένως ἐξέσπασε σὲ γέλια καὶ ἀρκετὲς στιγμὲς ἔνοιωσε καὶ κάποια ὑποψία συγκινήσεως νὰ ψαύῃ τὴν καρδιά του: "Ἔτσι τὸ ἔργον ἐχειροκροτήθηκε καὶ ὁ συγγραφεὺς ἀνεκλήθη ἐπὶ σκηνῆς, ἡ δὲ κωμῳδία του ἐλπίζω καὶ εὐχομαι ὅτι χάρις στὸ Λογοθετίδῃ πρὸ πάντων θὰ ἀποτελέσῃ αὐτὸ ποῦ λένε στὴ θεατρικῇ γλῶσσῃ «ἐμπορικῇ ἐπιτυχία».

Ὁ συγγραφεὺς ὅμως πρέπει νὰ καταλάβῃ ὅτι αὐτὴ ἡ ἐπιτυχία ποῦ, ὅπως θέλω νὰ ἐλπίζω θὰ ὑποδεχθῆ τὸ πρῶτόν του, διόλου δὲν μεταβάλλει τὴν πραγματικότητα. Ἡ οὐσία εἶνε ὅτι τὸ ἔργον του εἶνε ἀπλῶς καὶ μόνον μίαν θεατρικῇ ἀδεξιότητος τὸσφ μᾶλλον ἀντιπαθητικῇ καθ' ὅσον θέλει καὶ νὰ ἐμφανίζεται ὡς κωμῳδία χαρακτήρων. Ὁ κ. Τ. πιθανὸν κᾶτι νὰ ἔχῃ μέσα του. Κάποια θεατρικῇ φλέβα χαρακτηρίζει τὴν διάθεσί του. 'Αλλὰ τοῦ λείπουν—φοβοῦμαι—σὲ βαθμὸ μεγάλο τὰ ἐπίκτητα ἂν μὴ καὶ φυσικὰ χαρίσματα τοῦ ἀληθινοῦ συγγραφέα.

Μὲ ἓνα μάτσο ἀποφθεγμάτων μὲ φθινότερες ἀμπελοφιλοσοφικὰ παρατηρήσεις: μὲ ἐντελῶς ἐξωδερμικὰ σκιαγραφεῖς τῶν τύπων, μὲ εὐκολὰ καὶ κακῆς ποιότητος πυροτεχνήματα σὰν ἐκείνο τὸ «καθίσίρεν» ἢ τὸ κοινοτυπικώτατον «τότε πάρτην ἐσύ», μὲ ξαναειπώματα ἀτελείωτα σὰν τὸ ἀνυπόφορον —διότι εἶνε διαρκές—ἐκείνο «μὴ νταντᾶ», Μὲ τραινάρια ἀτελείω-

τα ὅπως ἡ ἱστορία τοῦ οἰκογενειακοῦ ἄλμπουμ. Μὲ σκηνὲς τὸσφ ἐξωφρενικὰ ψεύτικες ὅπως εἶνε ἡ τοῦ διευθυντοῦ αἴφνης τῆς Τραπεζῆς ποῦ ἄψε σβύσε παίρνει τὸν ταμῖα του γιὰ τρελλό, διατάσσει νὰ μὴν τὸν ἀφήσουν νὰ κάμῃ καμμία πληρωμὴ, συγχρόνως ὅμως τοῦ ἀφίνει στὰ χέρια τὰ κλειδιά τῆς κάσας ποῦ ἔχει 13 ἑκατομμύρια. Μὲ παραξενιές—γιὰ νὰ μὴν πῶ τίποτε ἄλλο—σὰν ἐκείνη, ποῦ ὁ 'Ανέστης ἐνῶ τραβολογᾷ τὴ Μίτσου ἂν τρελλὸς καὶ χαλᾷ τὸν κόσμον γιὰ τίς βαλίτσες του ἐπειδὴ τὸν περιμένει—ὅπως λέγει—τὸ βενζινόπλοιο μὲ τὸ ὅποιον θέλει ν' ἀποδράσῃ, τὴν ἴδια στιγμὴ χωρὶς καμμία ἐνδειξίῃ ἢ αἰτία ὀποιαδήποτε, μεταβολῆς τῆς ψυχολογικῆς του καταστάσεως, τηλεφωνεῖ στὴν 'Αστυνομία νάρθουν νὰ τὸν πιάσουν γιὰτί ἄλλοιῶς τὸ σκάζει. Μὲ τέτοια τερτίπια λοιπὸν καὶ τραβήγματα τῶν καταστάσεων ἀπὸ τὰ μαλλιά δὲν γίνεται ἔργον. Αὐτὰ ὅλα μπορεῖ νὰ κάνουν—καὶ δικαίως ὅταν ὁ Λογοθετίδης τ' ἀποδίδει—

τὴν πλατεῖαν νὰ σπάξῃ κέφι. 'Ενδέχεται νὰ κάνουν (καλοκαίρι εἶνε, πόλεμος, στενοχώριες ὄλη τὴ μέρα, τὸ δράδου ζητεῖ κανεὶς λίγο γέλιο ἀδιάφορο ποιῆς ποιότητος ἐν ἀνάγκῃ) καὶ τὸ ταμεῖο νὰ γεμίξῃ ἐπὶ μακρὰς ἐβδομάδας ὅπως ἐλπίζω—ἐπαναλαμβάνω—καὶ εὐχομαι γιὰ τὸ θίασο καὶ τὸν συγγραφέα. Δὲν κάνουν ὅμως τέτοια θεατρικὸ ἔργον ἄξιο γιὰ σοβαρῇ κουθέντα. Πρὸ πάντων δὲν δείχνουν «συγγραφέα». Ὁ κ. Τ. —συμπάθεια εἰλικρινῆς γιὰ ἓνα «νέον» τὸσφ σεμνὸ ὅσον εἶνε αὐτὸς, εἶνε ἡ μόνῃ αἰτία γιὰ τὴν ὅποια τοῦ τὰ λέμε τὸσφ ξέσκεπα—πρέπει νὰ φροντίσῃ νὰ δῆ, νὰ μάθῃ, νὰ σκεφθῆ πολλὰ καὶ πολὺ ἂν θέλῃ νὰ γράψῃ κάποτε κᾶτι ἀληθινὰ ἀξιόλογο ἐφ' ὅσον, λέγουν, ἔχει κάποια φλέβα θεατρικῇ. Πρὸ πάντων πρέπει νὰ δυσπιστῆ τρομερὰ ὅταν τοῦ λέν πῶς εἶνε «ἀποκάλυψις». Μπορεῖ κάποτε νὰ ἐμφανισθῆ ὡς τέτοια. Πρὸς τὸ παρὸν εἶνε μόνον, μίαν πιθανὴν ἐλπίδα.

ΠΟΛ. ΜΟΣΧΟΒΙΤΗΣ